

JANE JACOBS OCH MÅNGFALDENS BETYDELSE

2017-03-08

Av: ArkDes

Journalisten, aktivisten och stadsbyggnadskritikern Jane Jacobs har gjort ett stort avtryck i historien. Både genom att påverka den faktiska utvecklingen av sin egen stad och genom de synsätt som fortfarande citeras i stadsbyggnadssammanhang.

Jane Jacobs var inte blygsam med sin kritik mot rådande byggnormer och urbana förnyelse. I inledningen till sin bok *Den amerikanska stadens liv och förfall*, som gavs ut 1961, skrev hon:

Den här boken är en attack mot dagens stadsplanering och stadsbyggnad ... Attacken bygger inte på någon detaljkritik av byggnadsmetoder eller hårklyverier kring modern formgivning. I stället är det en attack mot de principer och målsättningar som har format den moderna, ortodoxa stadsplaneringen och stadsbyggnadskonsten.

Jane Jacobs var inte stadsutvecklare, inte stadsplanerare eller ingenjör. Nej, hon var journalist och kritisk granskare av stadsbyggnadsprocesser under 1900-talets mitt. Hennes brist på utbildning inom stadsbyggnad användes ofta för att undergräva hennes initiativ och uttalanden. Trots detta fortsätter hon än idag vara en av de röster som präglat stadsbyggnadsdiskussionen allra mest.

Foto: Sam Beebe

Det hennes kritik framför allt innehöll var ett ifrågasättande av vad attraktivitet är för något. Leder verkligen de nybyggda områdena till högre livskvalitet, ökad trygghet och välbefinnande i jämförelse med de rivna "slumområdena"? I Jacobs ögon tog den urbana förnyelsen inte hänsyn till befintliga invånare, sociala nätverk och mångfald. När man river ett antal bostadshus river man på samma gång det komplexa vardagsliv som byggt upp och format själva platsen. Istället för ett makroperspektiv, som ser en stad som en enda stor enhet som bör förnyas, måste man bryta ner stadsplaneringen i de små komplexa delarna. Varje stadsdel måste ses som en helhet.

Enligt Jane Jacobs syn på staden finns det fyra villkor som måste uppfyllas för att skapa mångfald:

1. Mikronivå. Många städer har någon form av mångfald i stort, det är dock inte det viktiga. Även det lilla området, det man har på bekvämt gångavstånd, måste präglas av en mångfald gällande både bostäder och arbetsplatser. Först då skapas en dynamik i staden som helhet.
2. Staden ska vara byggd i korta kvarter som maximerar antalet korsande rörelser, det vill säga potentiella möten mellan människor.
3. Ålder. Fastigheterna i området bör vara av blandad ålder. Det är viktigt att bevara äldre hus på grund av deras ofta låga hyresnivåer. Det ökar möjligheterna till en blandning av människor och verksamheter.
4. Täthet. Det bör finnas en täthet i området, helt enkelt för att det ska finnas tillräckligt mycket människor som rör sig på gatorna.

Under 50- och 60-talen, i en tid då stadsplaneringen var mycket mansdominerad, tog Jacobs aktiv ställning i debatten kring stadsutvecklingsfrågor. Hon initierade flertalet demonstrationer och gräsrotsrörelser, bland annat i protest mot motorvägsbygge och så kallad "slumrensning" (slum clearance) i sin stadsdel Greenwich Village i New York.